

Par patēriņa cenām 2021.gada maijā

Maijā turpinās patēriņa cenu kāpums

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem šī gada maijā, salīdzinot ar aprīli, patēriņa cenu līmenis pieauga par 0,5%. Precēm tas pieauga par 0,7%, bet pakalpojumiem – par 0,1 procentu.

Caurmērā maija mēnesim ir raksturīgs ļoti neliels cenu pieaugums vai neliels cenu samazinājums. Šogad maijā vērojams straujāks cenu pieaugums nekā pēdējos gados vērotais, ko galvenokārt ietekmēja cenu pieaugums pārtikai un degvielai, savukārt izpalika maija mēnesī pēdējos gados raksturīgais cenu kritums apģērbiem un apaviem.

Cenas pārtikai maijā pieauga par 1,3%, kas kopējo cenu līmeni palielināja par 0,3 procentpunktiem. Lielākā ietekme sezonālu faktoru ietekmē bija cenu kāpumam augļiem. Pasaules pārtikas cenas turpina pieaugt jau divpadsmito mēnesi pēc kārtas. Maijā, salīdzinot ar aprīli, tās palielinājās par 4,8%, turklāt tām bija vērojams straujākais mēneša pieaugums kopš 2010.gada oktobra. Cenas pieauga visās galvenajās pārtikas grupās, ko ietekmēja naftas, cukura un labības cenu kāpums, kā arī augstākas gaļas un piena cenas. Joprojām straujākais cenu kāpums bija augu eļļām un cukuram saistībā ar vājākam piegādēm no galvenajām ražotājvalstīm un spēcīgu importa pieprasījumu. Straujš cenu kāpums maijā bija arī graudaugiem, ko galvenokārt noteica cenu kāpums kukurūzai zemākas ražošanas izredžu Brazīlijā un spēcīgā pasaules pieprasījuma dēļ. Pēc kviešu cenu pieauguma maija sākumā, labāki ražas apstākļi, īpaši ES un ASV, līdz mēneša beigām izraisīja strauju cenu kritumu, tomēr kopumā vidējās mēneša cenas kviešiem uzrādīja būtisku pieaugumu.

Cenas maijā turpināja pieaugt degvielai – par 1,1%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Cenu kāpumu degvielai turpina ietekmēt pēdējos mēnešos vērotais straujais pasaules naftas cenu kāpums, kas pēc stabilākām cenām aprīlī, maijā atkal pieauga straujāk – vidēji mēneša laikā par 4,5%. Pēc cenu kāpuma aprīļa beigās, maija mēneša laikā naftas cenas saglabājās 68-69 USD par barelu līmenī, ko noteica OPEC un tās sabiedroto lēmums par progresīviem ieguves apjoma samazinājumiem līdz jūlijam, kā arī optimisms par lielāku naftas pieprasījumu. Mēneša otrajā pusē bija vērojams neliels cenu kritums saistībā ar ASV jēlnaftas rezervju palielināšanos un vājāku pieprasījumu Indijā un Āzijā, tur strauji pieaugot ar Covid-19 saslimušo skaitam, tomēr mēneša beigās naftas cenas atkal pieauga pēc bažām par Irānas kodolvienošanās atjaunošanas perspektīvām.

Paaugstinošā ietekme maijā bija arī cenu kāpumam alkoholiskajiem dzērieniem un tabakai par 0,6%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,05 procentpunktiem. Lielākā ietekme bija cenu kāpumam tabakas izstrādājumiem, stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem un alum.

Pakalpojumiem cenas maijā praktiski saglabājās nemainīgas. Lielākā palielinošā ietekme bija cenu kāpumam izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumiem, bet lielākā pazeminošā ietekme - cenu kritumam kompleksiem atpūtas pakalpojumiem un pasažieru aviopārvadājumiem un pārvadājumiem pa jūru.

Citās preču un pakalpojumu grupās cenu svārstības aizvadītajā mēnesī kopējo cenu līmeni būtiski neietekmēja.

2021.gada maijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, patēriņa cenas pieauga par 2,6%. Gada vidējā inflācija bija 0,1 procenti.

Šogad vidējā gada inflācija varētu būt ap 2%, kas būs augstāka par 2020.gadā vēroto. Pandēmijai atkāpjoties, patēriņa cenas stabilizēsies. Vienlaikus to joprojām noteiks pasaules cenu svārstības.

